

НАН України у поширенні наукової, довідкової літератури та словників, залучення до системи книгорозповсюдження видань наукових установ НАН України, удосконалення засобів донесення наукової книги до широкого читацького загалу академік НАН України Я. С. Яцків виступив з ініціативою розширення академічної мережі книгорозповсюдження та створення книготорговельного об'єднання «Академкнига».

В обговоренні доповіді голови Науково-видавничої ради НАН України взяли участь Б. Р. Кияк (директор Державного фонду фундаментальних досліджень), О. В. Афонін (президент Української асоціації видавців та книгорозповсюджувачів, член Колегії Державного комітету телебачення і радіомовлення України), Л. Ф. Куртенок (директор Видавничого дому «Академперіодика»), І. Р. Алексеєнко (директор видавництва «Наукова думка»), академік НАН України В. М. Локтев (академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України), академік НАН України В. А. Смолій (директор Інституту історії України НАН України), академік НАН України М. Г. Жулинський (директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України).

Із заключним словом виступив президент НАН України академік НАН України Б. Є. Патон, який відзначив, що, попри економічні проблеми минулих років, постійний дефіцит бюджетного фінансування, Національна академія наук України залишається провідним центром із випуску наукової літератури в країні. Протягом останніх десяти років ми спостерігаємо стале збільшення наукової друкованої продукції як книжкової, так і журнальної. За цей період започатковано 20 нових акаде-

мічних журналів. Готуються до друку і вже побачили світ надзвичайно важливі для наукового та культурного розвитку нашої країни видання. В Академії наук створюється власна поліграфічна база.

Разом із тим збільшення обсягів випуску друкованої продукції загострило певні проблеми. По-перше, це проблема книгорозповсюдження. Необхідно також забезпечити в межах Національної академії наук України повний видавничий цикл, тобто створення сучасної поліграфічної бази, над чим зараз працює Видавничий дім «Академперіодика», та зміцнення кооперації академічних видавництв. Сьогодні частка видавництва «Наукової думки» у виданні наукових монографій неприпустимо низька. Це видавництво, на жаль, втратило позиції одного з найпотужніших в світі центрів наукового книговидання. Але інтелектуальний потенціал цієї академічної установи збережений, і це зобов'язує видавництво в сучасних умовах сформувати відповідну видавничу політику та посісти чільне місце у науковому книговиданні.

Президент Академії наук зауважив, що сьогодні для наукової спільноти нашої країни дуже гостро постала проблема української наукової термінології, і наголосив на необхідності всебічної підтримки запропонованому проекту видання великого українсько-російсько-англійського словника наукової термінології. Він також схвально поставився до пропозиції створення на базі НБУВ загальноакадемічного порталу наукової періодики.

*Олена ВАКАРЕНКО,
вчений секретар
Науково-видавничої ради НАН України*

Міжнародний форум книги, науки і культури

Значення видання наукової літератури у розвитку фундаментальної та прикладної науки, забезпеченні науково-технічного прогресу у народному господарстві, у вирішенні соціально-культурних завдань розвитку людства складно переоцінити. Розвиток сучасних технологій неможливий без науки, котра у свою чергу не може існувати без оперативної і повної інформації та врахування наукових досягнень інших країн. Міжнародне наукове співтовариство прагне того, щоб інформація про результати наукових досліджень, які проводяться у різних країнах світу, була доступна всім ученим світу. Інформаційне забезпечення науково-дослідної діяльності безпосередньо впливає на актуальність та рівень наукових досліджень, значною

мірою залежить від того, які ресурси пропонує бібліотека вченим. У цьому контексті особливого значення набув комплекс питань, озвучених у рамках міжнародної наукової конференції «Роль книговидання у розвитку міжнародних наукових і культурних контактів» (Москва, 21–23 вересня 2005 р.), проведеної під егідою Міжнародної асоціації академії наук (МААН), Російської академії наук (РАН) та Національної академії наук України (НАНУ). В роботі конференції взяли участь близько 170 вчених, керівників і співробітників бібліотеки, видавництв, книготорговельних організацій, інформаційних центрів із 11 країн СНД і далекого зарубіжжя. Серед доповідачів конференції були чотири академіки РАН, два академіки НАН України, один

академік НАН Білорусі, один член-кореспондент РАН, 22 доктори і 46 кандидатів наук (усього 85 доповідей).

Зусилля співорганізаторів заходів конференції – Ради директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів академій наук – членів МААН, Наукового центру досліджень історії книжкової культури при науково-виробничому об'єднанні «Издательство «Наука» (РАН), Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського були спрямовані на вироблення спільної стратегії подальшого розвитку наукової та культурної взаємодії між країнами Співдружності незалежних держав, Європи та Азії, налагодження ефективного обміну суспільно та науково значущою інформацією задля сталого розвитку своїх країн, збагачення культур тощо. Конференція проходила за підтримки Виконавчого комітету Співдружності незалежних держав і Федерального агентства у справах друку і масових комунікацій Російської федерації, фінансової підтримки Російського гуманітарного наукового фонду (проект № 05-03-14096Г), що дало можливість забезпечити представницький форум. Відомі науковці, керівники академічних наукових бібліотек, представники різноманітних наукових фондів та товариств, книговидавничих і книгорозповсюджувальних організацій з Росії, України, Білорусі, ФРН, США, Болгарії, Азербайджану, Киргизтану, Казахстану, Молдови, Таджикистану обговорили ряд важливих законодавчих і нормативних ініціатив, проблемних питань, вирішення яких сприятиме розвитку книгообміну між країнами та інтенсифікації наукової співпраці.

Конференція працювала в режимі пленарного і секційних засідань. Пленарне засідання відбулося 21 вересня у конференц-залі ППП «Типографія «Наука». Пленарне засідання конференції вели академік НАН України, віце-президент НАН України І. Ф. Курас (виступив із доповіддю про роль наукової книги в системі єдиного економічного, науково-інформаційного та культурного простору) та професор В. І. Васильєв, генеральний директор НПО «Издательство «Наука» РАН, директор Наукового центру досліджень історії книжкової культури (представив співповідь з віце-президентом РАН академіком М. А. Плате, у якій були висвітлені питання сучасного стану видавничої та книгорозповсюджувальної діяльності Російської академії наук та її внеску у розвиток міжнародних наукових та культурних контактів).

22 вересня працювали секції «Формування фондів наукових бібліотек і проблеми міжнародного книгообміну», «Розвиток традиційного наукового книговидання у країнах СНД», «Створення, розповсюдження та бібліографічний опис електронних наукових ресурсів». 23 вересня відбулося виїзне засідання учасників конференції у м. Суз-

даль «Проблеми взаємодії видавців та розповсюджувачів наукової літератури з науковим співтовариством».

Доробок українських дослідників у сфері бібліотечно-бібліографічного та науково-інформаційного забезпечення розвитку вітчизняної і світової науки було представлено у виступах В. М. Горового «Сучасна бібліотека і проблема інтенсифікації наукових досліджень», П. І. Рогової «Забезпечення інформаційних потреб учених і практиків педагогічної галузі документними ресурсами Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського», О. В. Воскобойнікової-Гузевої «Видання наукової літератури в Україні: проблеми і перспективи».

В обговоренні проблем формування фондів наукових бібліотек та міжнародного документообміну, розвитку традиційного та електронного книговидання, розповсюдження наукових інформаційних ресурсів на всіх видах носіїв інформації взяли участь члени Ради директорів наукових бібліотек академій наук – членів МААН: В. П. Леонов (БАН), Б. С. Єлепов (ДПНТБ СО РАН), Н. Ю. Березкіна (ЦНБ ім. Я. Коласа НАН Білорусі), М. Є. Кальонов (БЕН РАН), Ш. Д. Ібраїмова (ЦНБ НАН Киргизстану), О. В. Коротенко (ЦНБ АН Молдови), А. А. Аслітдінова (ЦНБ АН Таджикистану) та інші.

Міжнародним оргкомітетом завчасно було підготовлено та видано збірник матеріалів конференції (Роль книгоиздания в развитии международных научных и культурных контактов: Материалы междунар. конф. (Москва, 21–23 сентября 2005 г.). – М.: Наука, 2005. – 334 с.), у НБУВ було підготовлено електронну версію видання та відповідний компакт-диск. В електронному вигляді матеріали конференції представлено на сайті НБУВ (www.nbuv.gov.ua/Intranet/Lib_Info/confer/).

У резолюції міжнародної наукової конференції було зазначено, що для вирішення комплексу проблем обміну інформаційними ресурсами у рамках СНД вважається необхідним сформувати в рамках МААН Раду директорів академічних видавничих, поліграфічних та книгорозповсюджувальних підприємств і організацій, представників редколегій періодичних і серійних друкованих видань академій наук (скорочено – Рада з книговидання (РКВ)); заснувати та видавати друкований орган РКВ «Вестник книгоиздателей МААН»; звернути увагу Ради МААН, академій наук та організацій, що входять до складу МААН, на нагальну потребу у формуванні єдиної БД про всі періодичні та неперіодичні наукові та інформаційні видання, що вийшли друком в академіях наук – членах МААН; розгорнути у країнах СНД роботи зі створення спільного електронного порталу на основі згаданої бази даних; створити електронні версії науко-

вих журналів, що видаються академіями наук – членами МААН, забезпечити доступ до них у мережевому режимі; розробити правові, фінансові і технічні засади доступу до такого роду інформації.

Учасники форуму звернулися до Ради МААН із проханням ініціювати перед відповідними міждержавними органами і структурами СНД розгляд питань формування у масштабах СНД єдиної системи наукового і міжбібліотечного книгообміну, введення пільгових умов для здійснення книгообміну науковими виданнями у рамках Співдружності; сприяти регулярному проведенню наукових форумів з проблем книговидання, розповсюдження наукової книги, формування фондів наукових бібліотек, науково-інформаційної діяльності тощо.

Книгознавча конференція в древньому Острозі

9–10 грудня 2005 року в історичному місті Острог на Волині пройшла Всеукраїнська наукова конференція «Волинська книга: історія, дослідження, колекціонування», яка була підготовлена й організована Державним історико-культурним заповідником м. Острога і його Музеєм книги та друкарства та Управлінням культури і туризму Рівненської облдержадміністрації. Конференція присвячувалася 20-річчю від дня відкриття Музею книги та друкарства Державного історико-культурного заповідника м. Острога, яке відбулося 10 грудня 1985 р. Сьогодні в Україні діють два музеї такого профілю – Київський та Острозький.

У роботі конференції брали участь науковці, викладачі вищої школи та музейні працівники, які представляли Національний університет «Острозька академія», Волинський державний університет імені Лесі Українки (Луцьк), Державний історико-культурний заповідник м. Острога, Національну бібліотеку України імені В. І. Вернадського, Київський державний музей книги та друкарства, Волинський обласний краєзнавчий музей (Луцьк), Рівненський обласний краєзнавчий музей, Рівненське краєзнавче товариство Всеукраїнської спілки краєзнавців (м. Рівне), Нетішинський міський краєзнавчий музей (м. Нетішин Хмельницької обл.) та ін.

На конференції було заслухано 19 доповідей, пов'язаних із дослідженням книговидання та історією друкарської справи Волині та музейництва Острога, проблемами сучасного книговидання на Волині, персоналіями дослідників волинських видань. Низка повідомлень була присвячена безпосередньо острозьким виданням, друкарням та книгозбірням Острога.

До культурної програми, завдяки зусиллям організаторів та фінансової підтримки Російського гуманітарного наукового фонду та НПО «Издательство «Наука», ввійшли екскурсії до історико-культурних заповідників у м. Володимир та Суздаль. Слід відзначити високий професійний рівень організації всіх наукових та додаткових заходів, що забезпечувався робочою групою міжнародної наукової конференції (фахівці Наукового центру досліджень історії книжної культури) і щиро подякувати нашим російським колегам за гостинність і доброзичливість.

Олена ВОСКОВОЙНИКОВА-ГУЗЄВА,

ст. наук. співробітник НБУВ,

в. о. директора Інституту бібліотекознавства НБУВ,

канд. іст. наук

Учасники конференції провели обговорення перспектив книгознавчих досліджень на Волині, серед яких – розкриття фондів стародруків, які зберігаються у волинських музеях, бібліотеках та архівах України, шляхом підготовки друкованих каталогів, наукових статей, організації книжкових виставок. Було ухвалено щодва роки проводити подібні наукові заходи й публікувати їхні матеріали в науковому збірнику. Тексти доповідей і повідомлень, які прозвучали на конференції, її організатори опублікували в першому випуску наукового збірника «Волинська книга: історія, дослідження, колекціонування». Учасники обмінялися інформацією про наукову роботу в галузі дослідження стародрукованих видань, які проводяться в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського і музеях Волині, та про останні публікації книгознавчої тематики.

У рамках роботи конференції і урочистостей її учасники ознайомилися з музейними експозиціями Острога, Нетішина, пам'ятками архітектури с. Межиріч (Острозький) – Межиріцьким Свято-троїцьким монастирем, були присутніми на відкритті нових виставок Музею книги та друкарства м. Острога: виставка «Мистецтво мініатюрної книги», виставка букварів з усього світу – «Найперша книга», виставка «Українська вишита ікона о. Дмитрія Блажейовського».

Книгознавча конференція засвідчила неперервність високих культурних традицій, які впродовж 400 літ зберігаються і плекаються в родовому гнізді князів Острозьких.

Ірина ЦІБОРОВСЬКА-РИМАРОВИЧ,

ст. наук. співробітник НБУВ, канд. іст. наук